

30 august. Dormit prost, pe bucățele. De două zile unchiului trebuie să i se pună sânge, ca să poată suporta tratamentul cu citostatice, și sângele nu vine. Bietul om e la capătul răbdării. Nici eu nici Paul nu avem grupa lui sangvină. Am dat un anunț: cumpărăm sânge! Azi trebuie neapărat să găsec. Nu mai suport ideea să-l știu pentru încă o zi în murdăria aceea de spital... În plus, astă noapte i-a murit vecinul de pat.

.....
Fără intervenția lui Paul C., unchiul ar fi de astăzi în sicriu. Sângele a sosit, nu știu de unde și nici nu mă interesează, în ultimul minut. Hal de țară... Mi-e o milă cumplită de acest om care se stinge văzând cu ochii. Și eu nu pot face nimic, nimic, nimic.

22 octombrie. Paris. Fiecare mesaj primit de la Lorenzo mă binedispune, mă întreamează, face parcă aerul mai curat.

4 noiembrie. Dimineață, la ENS, în cadrul seminarului lui Carlos Lévy, conferință despre Philon a lui David Runia. Excelentă prezentare, fără altă pretenție decât aceea de a sintetiza o temă („fuga din lume”) printr-o suită de texte alese. Runia este tipul savantului fără complexe, stăpân pe sine, lipsit de acea falsă modestie afișată în genere de savanții mediocri, dar și fără orgolii de vedetă. Foarte tonic. Seara, la biserica greco-catolică românească, o conferință a lui H.R.P. despre „modelul altoiului” (tipul organic, zice el, de evoluție a științei în Occident) și modelul opus, al „sertarului”, specific țărilor române. Nu știu ce să spun. Omul vorbește impecabil, argumentează așijderea, citează copios și exact, sintetizează perfect, în vorbe extrem de potrivite. Dar nu intră, ca să zic așa, în orizontul meu de așteptare... Totul mi se pare tras de perciuni, tăiat la ștanță. Nu voi pricepe niciodată mania asta de a reproșa românilor că nu sunt franțuji, nemți sau olandezi (cu sau fără spirit critic). Mai bine țigani curați decât occidentali murdari. Din păcate, de două sute de ani nu suntem decât un fel de pseudo-occidentali murdari și fără „spirit critic” pe deasupra. Iarăși, nimic nu-mi poate smulge convingerea că istoria științei moderne nu-i decât un rânjet al Marelui Politehnist care este diavolul. Am petrecut aproape o săptămână împreună cu H.R.P. L-am plimbat printr-o mulțime de locuri; a mâncat la noi aproape zilnic; am discutat câteva zeci de ceasuri... Ceea ce ne-a surprins, și pe mine și pe Smaranda, a fost faptul că, într-o săptămână, nu ne-a întrebat, măcar o singură dată, la ce lucrăm, cum trăim, ce facem, pur și simplu?

14 decembrie. Unchiul Ștefan s-a sfârșit, azi, la ora 11. Acasă, în patul lui, cum și-a dorit. N-a mai vrut să facă niciun tratament. Cuvântul „spital” îi dădea coșmaruri. I-am trimis de la Torino o vedere cu sfântul giulgiu, știind că altceva nu-l interesează. Paul mi-a spus că în ultimele săptămâni a refuzat să mănânce. A plecat și disidentul familiei. Drum bun și nu întoarce capul în urmă, bătrâne.

6 ianuarie. Cu Tudor Chirilă. Ascultăm împreună „Vama veche”, ultimul album. Câteva versuri îmi plac la nebunie, îmi displace însă acel vulgar „Hotel Cișmigiu”. A venit la Paris pentru trei zile, însoțit de prietena lui, cu următoarele obiective precise: 1) el să-și cumpere bețe pentru tobă, neapărat „din lemn de stejar japonez”; 2) ea să-și cumpere pulovăre (și-a cumpărat șase în zece minute); 3) să ne revadă. Prima dată ne-am întâlnit acum doi ani, tot la Paris. Venise cu „unchiul Vanea” la campionatul mondial de fotbal. Ne-am uitat împreună la toate meciurile României, acasă, la televizor, deși ei se deplasaseră la Paris ca să vadă meciurile pe stadion. După fiecare partidă, „unchiul Vanea”, probabil cel mai autentic personaj dostoevskian din câți am cunoscut, trebuia să-și trimită corespondența la București. Se „izola” cinci minute în baie (n-aveau decât o cameră la reședința unde locuiau), își punea repede ordine în idei, după care începea să-i dicteze „fetei” de la ziar articolul, fără nicio poticnire sau modificare, cu numărul exact de rânduri cerute. De fiecare dată rămâneam mut de admirație. Revederea lui Tudor mi-a răscolit maldărul de amintiri și nostalgii.

7 ianuarie 2001. Paris. Seară cu Monica Lovinescu și Virgil Ierunca. Ne-au invitat să cinăm la un restaurant din apropierea casei lor, liniștit și curat. Ea, în vervă, el, tăcut, retras, temător. Gheața s-a spart oarecum. După ani de zile de admirație suspicioasă ne-am recunoscut și ne-am legat unii de ceilalți. Primit câteva daruri: jurnalul conului Virgil, *Trecut-au anii*, revista *Zalmoxis* și o țigară de foi, pentru celebrarea „ritului prieteniei”. El s-a plâns tot timpul că i s-a stricat televizorul și că nu mai poate urmări „buletinul meteo”. Acum doi ani, când i-am cunoscut pe cei doi exilați mîtici, am fost decepționat. Ea mi s-a părut o prețioasă obsedată exclusiv de propria-i familie și posteritate, el pur și simplu un constipat. Nu emitea decât fum pe gură și din când în când o banalitate. Acum parcă s-au umanizat. I-am găsit mai calzi, lecuiți de viciile celebrității, plini de umor... Cartea ei de amintiri nu mi-a plăcut (cu excepția paginilor despre Pârvulescu); el însă are talent. Cu carul. Jurnalul său poate sta alături de cele mai reușite pagini din literatura română. Mă plictisesc însă considerațiile „inteligente” (nelalocul lor)

despre pictură, muzică, poezie, cărți în general. Ce-mi place teribil este atmosfera exilului. Oamenii ăștia doi încarnează într-o asemenea măsură ideea de „exil perfect și total”, încât dacă mâine s-ar instala în România, aș înceta să-i mai stimez.

9 ianuarie. Prânz cu Toader, reîntors ieri de la București ca să-și termine de scris teza despre Carl Schmitt. L-am corupt și pe el cu „chinezul” de pe Saint-Jacques, unde mănâncă în fiecare zi. Îl citește pe Bakunin. I-a împrumutat toată opera de la ENS... în nemțește. *La vida es siesta, tovarăși!* (Din *Monodialoguri*).

10 ianuarie. După curs, invitați la prânz de Monique Alexandre. Ne povestește despre noul ei student în patristică, un român din Banat, care timp de cinci ani a lucrat *à la plonge* prin restaurantele Parisului, ca să poată aduna bani să-și cumpere un studio. Vrea să-și ia cetățenia franceză. Un adevărat mucenic. E scund, plinuț ca o gogoasă, umblă numai în adidași. Azi a venit la seminar tuns chilug. Am terminat articolul pentru revista *Historia*, despre fratele Anticrist. Mă apuc de cirenaici, pentru Grasset, ca să „aduc un ban în casă”.

12 ianuarie. Trăiască subomul încarnat de intelectual! Ascultat o emisiune despre ultima carte a lui Todorov, *La tentation du bien*, o meditație de bun simț împotriva moralismului bogomilic occidental. Onanism filozofard, rea-credință, stupizenie: cele trei ingrediente ale „spiritului” francez. Todorov e desființat de un nimeni cu diplomă, pe motiv că ar fi „anticomunist incorigibil”. Insul care-l acuză pe Todorov de... anticunism (în anul de grație 2000!) ar merita expedit prin colet expres în Cuba sau în Coreea de Nord. Nu credeam să asist la spectacolul oribil la care asist de cinci ani în Franța... Nesimțirea atinge cote uluitoare. Acum o lună, cineva de la ENS îmi demonstra că noi, victimele, suntem singurii responsabili de eșecul comunismului. Crimele erau necesare și, tocmai când ele urmau să înceteze, noi ne-am grăbit să distrugem fantastica utopie pe cale să devină realitate. Cum să discuți cu asemenea inși altfel decât cu palmele sau cu șuturile?

30 ianuarie. De câteva zile traduc din greacă în franceză, pentru Grasset, o antologie despre Aristip și cirenaici. Pus pe picioare colecția „Cartea vie”, pentru editura Échinox, încă o iluzie de-a lui Adi. Două titluri sunt gata: *Întâlnirea cu sacrul*, ed. a II-a și cartea lui Vlad Niculescu, *Fenomenologie și teologie*. Pleșu va obține bani de la o

fundație austriacă pentru congresul din toamnă despre Ioan Casian. Sper să mă reapuc și de teză. Acum trei zile mi s-a furat bicicleta, după ce abia-i făcusem prima revizie. Acum umblu prin Paris cu o bicicletă de împrumut. Citit *Un autre monde*, a lui Gustaw Herling. Revăzut filme de Kurosawa. Săptămâna trecută au murit Tacu și Turdeanu. A murit și „moș Dragomir”, fratele cel mare al mamei. Dumnezeu să-i odihnească pe toți.

Trei categorii de oameni politici: canaliile, leprele, tâmpiții. Politic mă definesc un anarhist de dreapta (categoria tâmpit incurabil). Ascultat o excelentă conferință despre Plotin a Cristinei D'Ancona. Să reiau într-o zi chestiunea apariției conceptului de „suflet” și a evoluției sale. Povestea sufletului: povestea căderii și a reconversiunii omului. Suflet și transcendență. Mit și rațiune. Sacru și profan. Totul se rupe dintr-odată în secolul V, la Atena. De ce? Încotro?

Paștele. Prohodul. Nu există nimic care să depășească acest poem tragic și sublim.

Iunie. Reaua credință – una din bolile zilelor noastre. Se întinde pretutindeni, ne intoxică sufletul și mintea, ne strânge de gât, ne sufocă. Reaua credință e cea mai redutabilă muniție în războiul psihologic și ideologic de azi. Împotriva ei nu există nicio soluție. Discuți pe o alee cu pomi înverziti și partenerul se încăpățânează să te convingă de uscăciunea pomilor respectivi. Ce-ți rămâne de făcut? Taci și dispari fără să te uiți în urmă. Cine lovește o lichea, o pramatie cu drepturi civile, devine automat „fascist” (în România, „legionar”). Taci și privește cerul plin de seceri și ciocane.

Ce admir în primul rând la Eminescu, Eliade, Steinhardt, Thibon, Raspail, Jünger etc.? Onestitatea intelectuală. Cinstit intelectualmente nu poate fi decât omul deștept și neînfricat. Lașii se mint singuri și scriu cărți numai pentru a se justifica sau a-i murdări pe alții.

28 iulie. București. Călătorit până la Timișoara cu o slovacă din România. A stat în Franța un an de zile. Guralivă și proletară, m-a ținut treaz trezuț cu povestea vieții ei (divorțată, ea și actualul ei soț având grijă de fostul soț, alcoolic) până la prima aterizare. Regăsesc Bucureștiul schimbat în bine. Vizitat NEC, emblemă a normalității într-un cartier țigănit pe trei sferturi.

29 iulie. Cu Francisca Băltăceanu la Institutul catolic. A isprăvit traducerea cărții lui Monique Alexandre, *Sabia și heruvimii*. Două ceasuri cu Pleșu în biroul lui de la NEC. Interesat de un proiect de biblică românească și de patristică. Așa să fie! Seara, la Uniunea scriitorilor cu Nicolae Țone, care-mi face poze cu un aparat numeric, direct pe dischetă. Asta după ce mi s-a plâns că nu mai are bani „nici să-și cumpere pantofi”. Îi atrag atenția și-mi răspunde hâtru: de pantofi mă pot lipsi, de aparatul ăsta nu! Intermezzo la Dan Ciachir, tipicul *théologien du terroir*, simpatic, vioi, gureș, dar cam prea mare sorbitor de iarba dracului. Mâncat o brânză excelentă în coajă de brad. Dan e pentru Nae contra lui Crainic. Eu sunt pentru Nae cu tot cu Crainic.

30 iulie. Botoșani. Casa în care nu locuim decât o lună pe an. Atâta liniște, atâta aer bun de respirat, atâtea cărți îmbietoare... Ascultat o predică a lui Steinhardt în și despre duminica Ortodoxiei. Voce sigură, clară, tăioasă, tremolări sfioase, cum îi șade bine unui călugăr. De ce tot amân scrierea unei biografii Steinhardt? Îmi spun mereu că există alții mai competenți, care pe deasupra l-au și cunoscut personal. Scuze, scuze, scuze. Trebuie să faci și pe urmă să te smerești.

4 august. Nichiteni. Dormit torențial. Somn năprasnic, negru, bolovănos. Aerul de aici m-a dat gata. La cimitir, două morminte în plus față de anul trecut. Unchiul Ștefan doarme liniștit (sper) sub o cruce de brad. Mers cu Paul la pescuit, ca atunci când aveam zece, unsprezece ani. Eu am prins mult, el aproape nimic. Dar a fost atât de bucuros de norocul meu de-a dreptul nerușinat, încât mi-am iertat nedreptatea. Mama tot mai plăpândă. Privirea i-a devenit blândă, supusă. O fi teama aceea de moarte care ne pătrunde în suflet după dispariția unor ființe apropiate. Moartea lor devine semn al exclamării, tăcut avertisment, prevestire.

5 august. Continuu să dorm. Dau de pe creier staturi groase de oboseală. După-amiază trece pe la noi Dan Lungu, de la Iași. A susținut teza, în sociologie, despre manipulare și propagandă sub comuniști. Îmi povestește buimăcit despre reacția membrilor din comisie, toți foști membri PCR, profesori, bine instalați și acum în scaune, care l-au acuzat mai întâi de „neobiectivitate științifică”, apoi de „anticomunism”. Anticomunismul a redevenit așadar cap de acuzare după o revoluție anticomunistă, ca pe vremea Anei Pauker sau ca pe vremea lui Sartre, în Franța. Dan n-a reacționat, s-a lăsat beștelit fără să scoată

un cuvîntel, ca să nu piardă examenul și să rămână pe drumuri cu nevastă și copil. Acum regretă, spovada îi face bine.

29 decembrie 2002. Întâmplător am găsit astăzi un document, în vechiul ordinator, intitulat „Mambo”. Așa botezasem fragmentele de Jurnal în care n-am mai scris decât vreo câteva pagini într-un an și jumătate. Brusc mi s-a făcut dor de joaca de-a memoria, de-a iscoditul, de-a bârfitul în culise. Azi am corectat interviul cu Virgil Nemoianu pentru *Festschrift-ul Al. Paleologu*. M-am documentat cu privire la Rocco Buttiglione, șeful demo-creștinilor italieni, care a publicat, printre altele, și o monografie intelectuală a lui Karol Wojtila. Făcut ordine prin hardul Macintoshului mort. Regăsit texte complet uitate.

14 ianuarie 2003. Revelion cu Ieruncii, cu Papahagii, apoi cu Oncle Ari, la spital, unde-i internat de zece zile. Apoi Lyon. Locuiesc la Marie-Ange Sébasti, specialistă în Grigore din Nazians și poetă remarcabilă. Întârziem la vorbă până mult după miezul nopții. Soțul ei îmi povestește despre un strămoș ghilotinat în 1793. Ce rost va fi avut tot acel carnagiu, ale cărui consecințe mondiale încă nu s-au sfârșit? Până în ziua de astăzi comuniștii chinezi și cei coreeni, toți asasinii „umaniști” de pe planetă se revendică de la Revoluția franceză. Încă o dată mă fericesc că nu m-am născut în Franța cu o asemenea moștenire pe suflet. Paginile teribile din *Sire*, de Jean Raspail.

Vizitat *La Presqu'île*, catedrala de pe Fourvière, *Sources chrétiennes*, unde am petrecut o după-amiază superbă. Guillaume și-a susținut doctoratul cu o ediție critică a Comentariului lui Ioan Hrisostomul la Proverbe. O muncă de furnică și de titan în același timp. Paleografiile sunt pentru mine un fel de „victime ale bacantelor”. Îi admir nespun, tocmai pentru că știu ce înseamnă să editezi un manuscris. Dar stau și mă întreb dacă uneori ei nu greșesc editând texte fără prea mare valoare, cum e și cazul comentariului hrisostomian, de fapt, un șir de notițe de lucru, nefinisate și foarte plicticoase. Cui folosește, la urma urmei, editarea unui asemenea text? Unui erudit care întocmește o bibliografie exhaustivă a operelor patristice.

18 ianuarie. Paris. La Beauchesne. Întâlnire scurtă, dar substanțială, cu J.-E. Mittelman. Îmi propune să fac un dicționar despre Anticrist, în marginea tezei. Apoi, la EPHE, ascultat două conferințe, despre exercițiile spirituale și despre Grigore din Nazians, submediocre.